

دانشگاه صنعتی شریف
پژوهشکده سیاستگذاری

خبرنامه

پژوهشکده سیاستگذاری دانشگاه صنعتی شریف

خرداد، تیر و مرداد ۱۴۰۴

سال چهارم، شماره ۲، پیاپی ۱۵

در شرایط کنونی که تحولات جهانی و منطقه‌ای با سرعتی بی‌سابقه در حال وقوع است، رویدادهایی چون دفاع مقتدرانه ایران اسلامی در برابر رژیم کودک‌کش و اشغال‌گر قدس شریف، اهمیت نگاهی عمیق و راهبردی به تحولات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را بیش از پیش نمایان می‌سازد. در چنین شرایطی، پژوهش و تحلیل، نه فقط یک فعالیت علمی، بلکه ضرورتی حیاتی برای درک پیچیدگی‌ها و یافتن راه‌حل‌های مناسب است.

پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه صنعتی شریف، به عنوان پیشگام در عرصه مطالعات حکمرانی، تلاش می‌کند تا با بهره‌گیری از ظرفیت‌های فکری اندیشکده‌های تخصصی خود در حوزه‌های انرژی، آب و محیط زیست، صنعت و توسعه پایدار و برند ملی، پلی مستحکم میان دانشگاه، جامعه و نهادهای حاکمیتی برقرار سازد. این پژوهشکده با تمرکز بر مسائل کلیدی کشور، به دنبال ارائه تحلیل‌های دقیق و پاسخ‌های سیاستی مبتنی بر شواهد است.

خبرنامه پیش‌رو، حاصل کوشش‌های سه‌ماهه همکاران ما در خرداد، تیر و مرداد ماه ۱۴۰۴ است و بازتابی از رویدادها، نشست‌ها و انتشارات مهم این پژوهشکده است. از جمله فعالیت‌های برجسته در این دوره می‌توان به صورت‌گزیده به به برگزاری رویدادهایی نظیر «تأمین مالی و توسعه: تجربیات بانک جهانی»، «نشست رسانه در میدان نبرد» و «پاسخ‌های سیاستی به پدیده سالمندی جمعیت» اشاره کرد که هر یک تلاشی برای روشن ساختن ابعاد مختلف چالش‌های پیش‌روی کشور بوده‌اند.

امید است مطالب این خبرنامه، برای علاقه‌مندان به حوزه سیاست‌گذاری و تمامی فعالان این عرصه، مفید و راهگشا باشد و بتواند در مسیر هموارسازی توسعه پایدار و پیشرفت ایران اسلامی، گامی هرچند کوچک بردارد.

دانشگاه صنعتی شریف پژوهشکده سیاست‌گذاری

فهرست مطالب

۳	رویدادها
۳	پاسخ‌های سیاستی به پدیده سالمندی جمعیت
۶	پایداری و مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در شرایط جنگ
۸	نقش بانک جهانی در نظام چندجانبه‌گرایی و تأمین مالی توسعه
۱۰	تحلیل چشم‌انداز کسب‌وکارها در شرایط جدید
۱۱	توکن‌سازی دارایی‌ها؛ پیشرفت‌ها و چالش‌ها
۱۱	نشست خبرگانی فاز سوم پروژه مطالعه پژوهشی زنجیره آهن و فولاد
۱۳	نشست رسانه در میدان نبرد
۱۳	مروری بر نشست:
۱۳	مباحث کلیدی سخنرانان:
۱۵	انتشارات
۱۵	انتشار کتاب
۱۵	مدیریت دانش و نوآوری در عصر دیجیتال
۱۵	نشریه علمی سیاست‌نامه علم و فناوری
۱۵	شماره جاری: دوره ۱۵، شماره ۲ - شماره پیاپی ۵۱، مرداد ۱۴۰۴
۱۶	کسب رتبه علمی الف نشریه سیاست‌نامه علم و فناوری
۱۶	مقالات
۱۶	تجربه‌های جهانی موفق در حکمرانی هوش مصنوعی
۱۷	چرخه معیوب تحقیق و توسعه نمادین در ایران مطالعه موردی شرکت‌های با مالکیت دولتی

پاسخ‌های سیاستی به پدیده سالمندی جمعیت

اولین رویداد از سلسله رویدادهای بین‌المللی "سیاست‌گذاری سالمندی جمعیت" با موضوع "پاسخ‌های سیاستی به پدیده سالمندی جمعیت" روز چهارشنبه ۱۵ مردادماه ۱۴۰۴ از ساعت ۱۵:۳۰ الی ۱۷ به وقت ایران توسط پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه صنعتی شریف برگزار شد. مخاطبانی از کشورهای بلژیک، بریتانیا، تایلند، بحرین، پاکستان، مصر، نیجریه، کنیا و ایران در این رویداد حضور داشتند.

در این نشست، آقای دکتر آیمان زهری، بنیانگذار و مدیر مرکز مطالعات مهاجرت و جمعیت مصر (EGYMIG) خانم جنیفر موریکنی، بنیانگذار کمپانی OWIT بلژیک و دکتر وقار الحسن نماینده پروفیسور دکتر اصغر زیدی استاد دانشگاه LSE و موسسه مطالعات سالمندی دانشگاه آکسفورد دیدگاه‌های خود را ذیل موضوعات نشست بیان کردند. همچنین، آقای امیر شهرآئینی، پژوهشگر حوزه سیاست‌گذاری نوآوری در پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه صنعتی شریف میزبان و دبیر این جلسه بود.

در این رویداد، مجموعه‌ای از موضوعات کلیدی مرتبط با پدیده سالمندی جمعیت مورد بحث و بررسی قرار گرفت. از جمله این مباحث می‌توان به اهمیت بازطراحی نظام تامین اجتماعی با هدف حفظ پایداری مستمری‌ها و نظام‌های بازنشستگی، استراتژی‌های یکپارچه مراقبت از سالمندان و نیروی کار در جوامع رو به سالمندی و ایجاد ظرفیت‌های لازم در دولت‌ها برای آینده‌نگری جمعیتی اشاره کرد. همچنین بر اهمیت سیاست‌گذاری مهاجرت به عنوان یک ابزار کلیدی در جهت جبران کمبود نیروی کار و همکاری بین‌المللی در سیاست‌گذاری سالمندی با بهره‌گیری از رویکردهای تطبیقی و مدل‌های موفق جهانی نیز تاکید شد.

در ابتدای این نشست، آقای شهرآئینی ضمن معرفی موضوع رویداد و اعضای پنل، توضیحاتی در خصوص این سلسله رویدادهای پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه صنعتی شریف ارائه کرد. مباحث مطرح شده در این نشست، به‌طور کلی، ذیل شش دسته زیر بود:

بازطراحی نظام تامین اجتماعی؛ حفظ مستمری‌ها و سیستم‌های بازنشستگی تحت فشار سالمندی

استراتژی‌های یکپارچه مراقبت از سالمندان و نیروی کار در جوامع رو به سالمندی

آمادگی نهادی و دولتی؛ ایجاد ظرفیت نهادی برای آینده‌نگری جمعیتی

همبستگی بین نسلی و اجماع سیاسی؛ ایجاد تعادل بین نیازهای نسل‌های پیر و جوان

SPRI POLICY EVENTS #136

Policy Responses to Population Aging:
Strategies for Demographic Transition

Wednesday, August 6th, 2025

15:30 IRAN-15:00 EGYPT-14:00 CEST

 Jennifer Moriconi Founder of OWIT BELGIUM	 Dr. Asghar Zaidi Professor at LSE Oxford Institute of Population Aging UK	 Dr. Ayman Zohry Founding President of the Egyptian Society for Migration Studies (ESMIS) EGYPT
 Dr. Norman Mankuna PhD in Demography Chulalongkorn University College of Population Studies KENYA	 Amir Shafraim INNOVATION Innovation Policy Researcher Sharif Policy Research Institute (SPRI) IRAN	

<https://vc.sharif.edu/ch/spri>
LIVE

سیاست مهاجرت به عنوان یک ابزار جمعیتی: استفاده استراتژیک از مهاجرت برای رفع شکاف‌های نیروی کار

همکاری بین‌المللی در سیاست‌گذاری سالمندی: رویکردهای تطبیقی و شیوه‌های موفق جهانی

در بخش اول رویداد، آقای دکتر زهری به ارائه مطالعات سیاستی خود از پدیده سالمندی جمعیت پرداخت. وی در ابتدا تعاریفی از مفهوم سالمندی جمعیت را بیان کرد و سپس به بیان وضعیت مصر در زمینه سالمندی جمعیت پرداخت. مصر در دسته کشورهای قرار می‌گیرد که در دهه‌های آینده دچار سالمندی جمعیت خواهد شد؛ بنابراین همفکری و گفتگو در خصوص سیاست‌گذاری این پدیده در این کشور هم‌اکنون از مسائل ضروری اجتماعی به شمار می‌رود.

در حال حاضر، نرخ زاد و ولد در سال ۲۰۲۵ در مصر، ۲/۵ فرزند به ازای هر مادر است که این عدد نسبت به میانگین ۶ فرزند به ازای هر مادر در دهه ۱۹۶۰ میلادی، کاهش چشم‌گیری محسوب می‌شود. علاوه بر آن، رسیدن میانگین طول عمر در مصر به ۷۳ سال، روند سالمندی جمعیت را در این کشور تسریع می‌کند. پیشبینی‌ها نشان می‌دهد تا سال ۲۰۵۰ میلادی جمعیت سالمندان بالای ۶۰ سال در مصر به دو برابر میزان کنونی می‌رسد.

آقای دکتر زهری در ادامه بیان می‌کند اگرچه پدیده سالمندی جمعیت همواره با چالش‌های اقتصادی و اجتماعی زیادی همراه است اما در این زمینه فرصت‌هایی نیز وجود دارد که با سیاست‌گذاری موفق می‌توان از این ظرفیت‌ها استفاده کرد. به عنوان مثال، از فرصت‌های کمتر ذکر شده در این زمینه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

استفاده از دانش و مهارت‌های نسل سالمند از طریق مشاوره، مربی‌گری و آموزش نسل جوان

توسعه گردشگری سالمندی، گردشگری سلامت، و محصولات فرهنگی ویژه آن‌ها

تقاضای گسترده برای محصولات و خدمات مرتبط با سالمندان، محرک نوآوری و ایجاد کسب‌وکارهای جدید، رشد صنایع مراقبت خانگی، توانبخشی، و فناوری‌های سلامت

نقش سالمندان در انتقال ارزش‌ها، فرهنگ و تاریخ شفاهی جامعه؛ سالمندان فعال می‌توانند سهم بزرگی در پروژه‌های اجتماعی و فرهنگی ایفا کنند.

مشارکت سیاسی و فعالیت‌های اجتماعی سالمندان می‌تواند به تعمیق دموکراسی در جوامع کمک کند.

در ادامه آقای دکتر زهری به تشریح چالش‌های اجتماعی و اقتصادی ناشی از سالمندی جمعیت پرداخت. از مهمترین و بارزترین چالش‌های پدیده سالمندی جمعیت نیز می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

افزایش فشار بر نظام‌های بازنشستگی؛ کاهش نسبت جمعیت شاغل به بازنشسته و بالا رفتن هزینه‌های پرداخت مستمری

افزایش هزینه‌های سلامت و مراقبت؛ رشد تقاضا برای خدمات درمانی، مراقبتی و توانبخشی

کمیاب نیروی کار فعال؛ کاهش جمعیت در سن کار و احتمال افت بهره‌وری اقتصادی.

کاهش رشد اقتصادی؛ به دلیل مصرف کمتر و سرمایه‌گذاری محافظه‌کارانه‌تر از سوی سالمندان

نیاز به بازطراحی زیرساخت‌ها؛ از حمل‌ونقل گرفته تا مسکن و فناوری، متناسب با نیازهای سالمندان

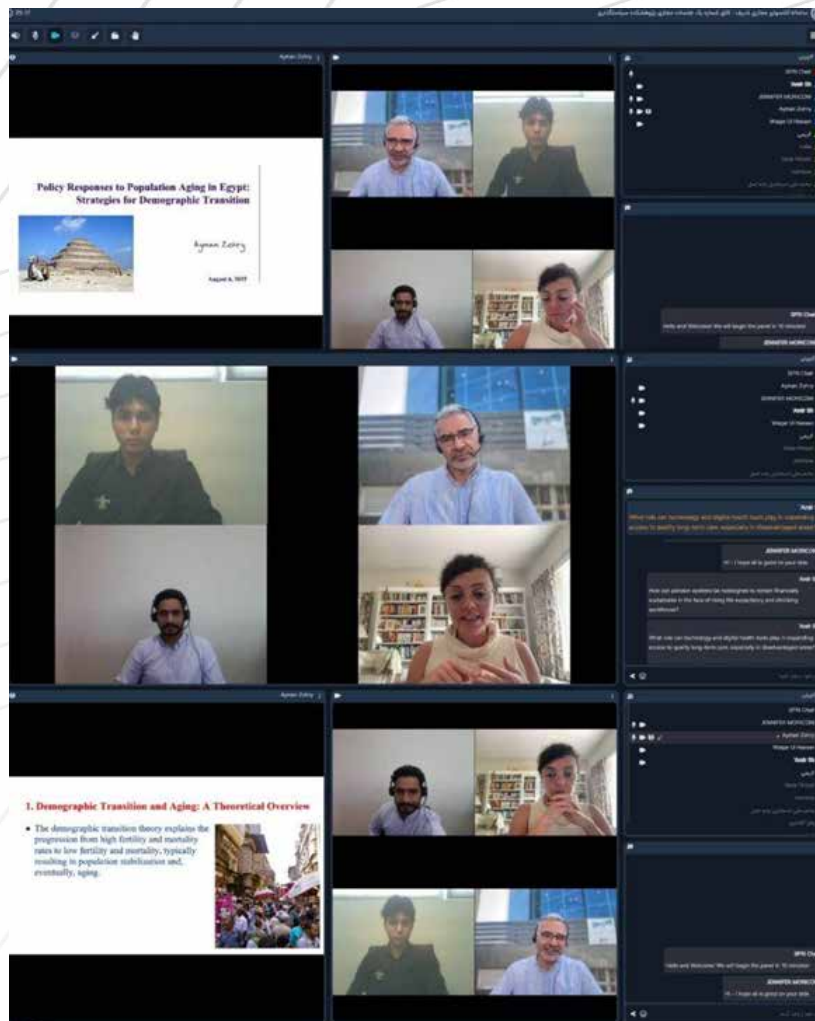
افزایش وابستگی بین‌نسلی؛ فشار بیشتر بر خانواده‌ها برای مراقبت از سالمندان

انزوای اجتماعی و تنهایی؛ کاهش مشارکت فیزیکی سالمندان به دلیل مشکلات جسمی یا محدودیت‌های حرکتی

تغییر ساختار خانواده و جامعه؛ کوچک‌تر شدن خانواده‌ها و کاهش حمایت‌های سنتی

شکاف بین‌نسلی؛ تفاوت نگرش‌ها، سبک زندگی و فناوری بین نسل‌ها که می‌تواند به کاهش همبستگی اجتماعی و تفاوت‌های فرهنگی منجر شود.

دکتر زهری معتقد است عمده تمرکز سیاست‌گذاران جمعیت باید بر مسئله پایداری نظام تامین اجتماعی و نظام سلامت باشد؛ زیرا این دو بخش بیشترین تأثیر و یا به عبارتی آسیب را از سالمندی جمعیت خواهند دید. در انتهای این بخش، دکتر زهری برای نکته تأکید کرد که توسعه اقتصادی پایدار بدون در نظر گرفتن ابعاد پیچیده پدیده سالمندی جمعیت ممکن نخواهد بود.

خانم جنیفر موریکنی در خصوص گسترش دسترس پذیری سالمندان به خدمات سلامت نکاتی را بیان کرد. وی با اشاره به نقش ابزارهای سلامت دیجیتال در دسترس پذیری خدمات سلامت برای سالمندان، به لزوم گسترش خدمات از راه دور برای سالمندان تاکید کرد. خانم موریکنی افزود در حال حاضر موسسات پژوهشی متعددی در اروپا بر روی توسعه خدمات مورد نیاز سالمندان کار می کنند.

خانم موریکنی اضافه می کند با گسترش پدیده سالمندی در برخی کشورهای اروپایی، شیوه های جدیدی از همزیستی بین نسل ها بوجود آمده است. به طور مثال در هلند، برخی دانشجویان و افراد شاغل که توانایی تهیه مسکن مجزا را ندارند به سکونت در خانه افراد سالمند در ازای مراقبت و نگهداری از آن ها روی آورده اند. بنظر می رسد با گسترش پدیده سالمندی، چنین شیوه های همزیستی نیز رواج یابد.

در برخی کشورهای اروپایی، دهکده های اختصاصی برای سالمندان طراحی شده است که دارای به روز ترین امکانات تفریحی، بهداشتی و مراقبتی برای آن ها است. خانم موریکنی بیان می کند سالمندانی از کانادا و آمریکا نیز برای گذراندن دوره سالمندی خود به این دهکده ها مهاجرت می کنند. چنین شیوه هایی نشان می دهد علاوه بر تغییراتی که سالمندی جمعیت برای اقتصاد به ارمغان می آورد، این پدیده تغییراتی نیز در شیوه زندگی و تعاملات ما به همراه خواهد داشت.

در بخش دیگری از این پنل، آقای وقار الحسن بیان می کند برای مواجهه مؤثر با پدیده سالمندی جمعیت، سیاست گذاری بلندمدت دولت ها در برنامه ریزی و بودجه ریزی باید جامع، آینده نگر و مبتنی بر داده های جمعیتی باشد. در واقع، این دو بعد باید هم زمان هم به کاهش هزینه های بلندمدت و هم به بهره گیری از فرصت های سالمندی کمک کنند. ایجاد صندوق های ویژه سالمندی (Elderly Trust Funds) برای تأمین مالی بلندمدت خدمات برای سالمندان، بازنگری در سن بازنشستگی، نرخ حق بیمه و مدل های پرداخت مستمری برای پایداری مالی در این زمینه می تواند مؤثر باشد.

در انتهای پنل، آقای الحسن با اشاره به لزوم درس گرفتن از تجربیات موفق در زمینه سیاست گذاری سالمندی در دنیا بیان کرد کشورهای در حال توسعه برای مواجهه بهتر با پدیده سالمندی جمعیت می توانند از مدل های موفق جهانی با یک رویکرد یادگیری تطبیقی بهره ببرند؛ یعنی نه صرفاً کپی برداری، بلکه انتخاب، بومی سازی و ادغام بهترین تجربیات در ساختار اجتماعی و اقتصادی خود. در این زمینه بررسی تجربیات کشورهایی که پیش تر با سالمندی شدید مواجه شده اند، مثل ژاپن، سوئد، آلمان و کره جنوبی بسیار اهمیت دارد. تحلیل داده های سیاستی، شاخص های کیفیت زندگی، و مدل های مراقبتی آنها، شناسایی سیاست های

قابل انتقال (مثل سیستم مراقبت خانگی ژاپن یا نظام بازنشستگی چندسطحی هلند) تطبیق مدل‌ها با ساختار جمعیت‌شناسی، فرهنگ، منابع مالی و اولویت‌های سیاسی داخلی در این زمینه راهگشاست.

پایداری و مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در شرایط جنگ

نشست مجازی «پایداری و مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در زمان جنگ» ۱۷ تیرماه با حضور متخصصان و پژوهشگران مسئولیت اجتماعی، برگزار و در آن مباحثی مطرح شد که همه آن‌ها پیرامون یک سؤال بود: در شرایط جنگی شرکت‌ها از منظر مسئولیت اجتماعی چه نقشی را باید ایفا کنند؟

به گزارش پایگاه خبری-تحلیلی خیر ایران، «پایداری و مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در زمان جنگ»، عنوان نشست مجازی بود که به همت مدرسه توسعه پایدار شریف (وابسته به دانشگاه صنعتی شریف) برگزار شد. در این نشست که در تاریخ ۱۷ تیر ۱۴۰۴ و در ساعت ۱۴ آغاز شد، مباحثی مطرح شد که همه آن‌ها پیرامون یک سؤال بود: در شرایط جنگی شرکت‌ها از منظر مسئولیت اجتماعی چه نقشی را باید ایفا کنند؟

در این نشست که با رویکرد ارائه‌محور و البته همراه با گفت‌وگوهایی میان ارائه‌دهندگان برگزار شد، هامون طهماسبی، مدیر مدرسه توسعه پایدار دانشگاه صنعتی شریف و فعال حوزه مسئولیت اجتماعی شرکتی، نازیلا حقیقتی، مشاور اجتماعی آریاساسول و مدیر مسئولیت اجتماعی انجمن روابط عمومی ایران، محمدامین ثامنی، مدیرعامل شرکت ایمیکو، رضا ساکی، فعال اجتماعی و مدیر پایگاه خبری گلونی، محمد شهربانی فراهانی، رئیس واحد جذب شرکت پالایش نفت آفتاب و حسین قوامی، مدیر ارتباطات، برند و مسئولیت اجتماعی گروه انرژی پاسارگاد به ایراد سخن پرداختند.

هامون طهماسبی، مدیر مدرسه توسعه پایدار دانشگاه صنعتی شریف در ابتدای نشست با ارائه مقدمه‌ای در خصوص اهمیت حفظ کسب و کار در شرایط جنگ، ابعاد مختلف آن را روشن کرد. او پیش از شروع بحث توضیح داد که این نشست، نشستی از سلسله رویدادهای توسعه پایدار ایران است که از سال ۹۷ توسط مدرسه توسعه پایدار شریف برگزار شده است.

طهماسبی در ارائه خود ابعاد مختلف مسئولیت اجتماعی شرکت‌های ایرانی در شرایط جنگی را در سه مورد خلاصه کرد: حفاظت از جریان اصلی کسب و کار، حفاظت از کارکنان و حفاظت از میهن. او در خصوص حفاظت از کسب‌وکار بیان کرد: «کسب‌وکارها بخش‌های مهمی از راهبرد دفاع ملی در مقابل دشمن و متجاوز هستند و باید سرپا باشند تا ارائه محصولات و خدمات در کشور با وقفه مواجه نشود. آنها باید برای هر حالتی آماده باشند تا از ایجاد بن‌بست در جریان اصلی کسب‌وکار جلوگیری شود.»

این عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی شریف، درباره حفاظت از همکاران و خانواده آنها، به مسئله پرداخت به موقع حقوق و رفاهیات کارکنان، به تعویق افتادن برنامه‌های تعدیل در شرکت‌ها، ایمن‌سازی محل کار و حمایت از سلامت روان کارکنان اشاره نمود. طهماسبی تصریح کرد که حمایت از سلامت روان، صرفاً به معنای کمک‌هزینه مشاور و درمان‌گر نیست، بلکه از طریق برگزاری برنامه‌هایی مانند کتابخوانی و تولید محتوای مشارکتی نیز می‌توان از سلامت روان کارکنان حمایت کرد. مدیر مدرسه توسعه پایدار شریف ادامه داد: «مسئولیت اجتماعی در حفاظت از میهن به معنی اشتراک تجربیات میان شرکت‌های مختلف در زمینه تاب‌آوری، همکاری حداکثری با مراجع بالادستی کشور و انتقال پیام ایستادگی، تلاش و امید باشد.

نازیلا حقیقتی، مشاور اجتماعی آریاساسول و مدیر مسئولیت اجتماعی انجمن روابط عمومی ایران درباره نقش اجتماعی شرکت‌ها در زمان جنگ گفت: «شرکت‌ها در غالب نهادهای اجتماعی کوچکی هستند که در زمان جنگ به فرمانده‌های شجاع اقتصادی‌ای نیاز دارند که روح امید را در شرکت‌ها زنده کنند. آنها باید به رنجی که کارکنان متحمل می‌شوند، معناداری کنند و تلاش کنند که با کمک همکاران، روایت سازمانی از جنگ ارائه دهند. همچنین باید از تعدیل و تعطیل جلوگیری شود چراکه چنین مواردی ترس را بیشتر کرده و تعلیق روانی ایجاد کند.» حقیقتی افزود: «در شرایط جنگی باید در شرکت‌ها با رویکرد فعالانه و کنشگر، شبکه‌سازی صورت بگیرد و شبکه‌ها باید با آموزش محافظت شوند. پیام تسلیم شدن نباید مخابره شود؛ اتفاقی که در این دوران برای شرکت‌های دولتی رخ داد» او در خصوص نقش بخش منابع انسانی در شرکت‌های مختلف نیز توضیح داد که آنها در شرایط جنگی باید صادقانه، هدفمند و با رویکرد خودمراقبتی عمل کنند.

ثامنی، مدیرعامل شرکت ایمیکو نیز در ارائه خود درباره مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها گفت: «باید توجه کرد که در کسب‌وکار مهم است که بدانیم حوزه کاری کجاست؟ ذی‌نفعان چه کسانی هستند؟ در کسب‌وکار ما، مسئولیت اجتماعی شرکت، در قبال پرسنل و خانواده‌های آنان است و ما برای ایجاد شرایط بهتر و حمایت روحی و مادی از آنان در شرایط بحرانی تلاش می‌کنیم.» ثامنی ادامه داد: «هرکس باید چراغ خود را برافروزد که کارها پیش برود. اما کسی نباید در شرایط جنگی مجبور به ماندن شود. علاوه بر این

مسائل باید در خصوص شرایط فعلی نیز تدابیری اندیشیده شود تا اگر مجدد بحرانی شکل گرفت، آمادگی مواجهه با آن وجود داشته باشد.»

او درباره ارتباطات درون شرکت‌ها نیز توضیح داد که روابط سازمانی باید به صورت خوشه‌ای حفظ شود و بهتر است هرکس با حداکثر ۴ نفر در ارتباط باشد. علاوه بر آن تأکید کرد که تمام مدیران شرکت‌ها باید جانشین داشته باشند تا اگر در دسترس نبودند، فعالیت‌های شرکت تداوم داشته باشد. او در بخش پایانی سخنان خود در خصوص آمادگی شرکت‌ها در شرایط جنگی گفت: «در شرایط جنگی، دستورالعمل‌های ایمنی نیز باید بازبینی شود. حضور یا عدم حضور کارکنان باید به صورت مداوم بررسی شود تا در صورت وقوع حادثه، لیست افراد حاضر در ساختمان شرکت وجود داشته باشد. خدمات روان درمانی نیز باید ارائه شود و همچنین باید تمهیداتی اندیشیده شود تا کارکنان بتوانند به همراه خانواده در محل کار حضور داشته باشند.»

رضا ساکی، فعال اجتماعی و مدیر پایگاه خبری گلونی، در ارائه خود به مسئولیت شرکت‌ها در آماده‌سازی کارکنان برای شرایط بحرانی اشاره کرد و گفت: «متأسفانه تجربیات جنگ ۸ ساله مستند نشده است. باید از تجربیات آن جنگ و همچنین از تجربیات دو بار اشغال ایران استفاده کرد. شرکت‌ها باید در این راستا کارگاه‌های آموزشی برگزار کنند و کارکنان خود را آگاه کنند. کتاب تاریخ امیدبخش بشر و سریال خاتون دو منبعی است که می‌توان برای آموزش کارکنان از آنها استفاده کرد.» او در ادامه با اشاره به عملکرد ضعیف برخی شرکت‌ها بیان کرد: «خیلی از شرکت‌ها به کارکنان اعلام کردند که اگر در محل کار حاضر نشوید، جایگاه خود را از دست خواهید داد. این شکل از صحبت‌ها ویرانگر است و نباید در چنین شرایطی حس ترس از بیکاری به افراد القا شود.»

محمد شهبابی فراهانی، رئیس واحد جذب شرکت پالایش نفت آفتاب، در ابتدای صحبت‌های خود دو نکته مهم را در ارتباط با مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها بیان کرد: «اول آن که ارتباطات داخلی در شرکت‌ها بسیار اهمیت دارند. در شرایط جنگ، پیام‌های لازم باید به کارکنان برسد و در ارتباط شرکت‌ها و کارکنان، نباید نشانه‌هایی از عدم قطعیت دیده شود. نکته دوم نیز آن است که در شرایط جنگی، روحیه انسان‌ها برای کار داوطلبانه بالا می‌رود و در راستای ایجاد قوت قلب و کاهش اضطراب، باید از چنین ظرفیت‌هایی برای برگزاری برنامه‌های داوطلبانه سازمانی استفاده شود.»

او درباره مسئولیت و کارکرد بخش منابع انسانی گفت: «هر مدیر در هر بخشی باید سناریو خاص خود برای شرایط بحران و جنگ را داشته باشد. بخش منابع انسانی باید از ایمنی کارکنان و همچنین ایمنی کسب و کار مطمئن شود. علاوه بر آن باید از ارزش‌های شرکت خود در ارتباط با مشتریان حراست کند.» شهبابی در پایان تأکید کرد که جنگ نباید عادی شود، اما نباید اجازه دهیم زندگی متوقف شود!

حسین قوامی، مدیر ارتباطات، برند و مسئولیت اجتماعی گروه انرژی پاسارگاد نیز درباره مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و شرایط جنگی گفت: «جنگ حمله به مسئولیت اجتماعی است، اما نهادهای پایداری و مسئولیت اجتماعی در سطح نظام بین‌المللی در این باره سکوت کردند. برخی شرکت‌ها روابط بین‌المللی اقتصادی دارند و باید دقت کنیم که در این روابط نکته‌های لازم را گوشزد کنیم.»

او در خصوص آمادگی‌های لازم برای مواجهه با شرایط جنگی توضیح داد: «مسئله اطلاع‌رسانی به کارکنان در شرایط بحران بسیار مهم است و باید مورد توجه قرار گیرد و خبرهای دروغ باید به سرعت تکذیب شوند. ذی‌نفعان و مشتریان نیز باید در جریان امور قرار بگیرند و ارتباط با آنها حفظ شود. به همین دلیل بسترهای ارتباطی نیز نباید محدود باشند و بهتر است چندین بستر برای اطلاع‌رسانی وجود داشته باشند. علاوه بر آن، حفظ اطلاعات و امنیت داده‌ها بسیار اهمیت دارد و باید برای مقابله با مسئله هک تدابیری اندیشیده شود. تقویت پایه‌های اقتصادی نیز-که در تاب‌آوری اهمیت بسیار دارد- باید مورد توجه قرار گیرد.»

قوامی در پایان سخنان خود به همبستگی مردم ایران در این جنگ اشاره کرد و گفت: «همبستگی محکم و استوار مردم ایران اهمیت دارد و باید براساس آن از کشور خود دفاع کنیم و برای ساخت کشور از ظرفیت این همبستگی استفاده کنیم. در همین راستا، شرکت‌ها نیز باید از ظرفیت تمامی کارکنان خود، فارغ از قومیت و مذهب آنان، استفاده کنند.»

نقش بانک جهانی در نظام چندجانبه‌گرایی و تأمین مالی توسعه

صد و سی و چهارمین رویداد سیاستی پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه صنعتی شریف با عنوان «نقش بانک جهانی در نظام چندجانبه‌گرایی و تأمین مالی توسعه» روز پنجشنبه ۲۶ تیر ۱۴۰۴ از ساعت ۱۶ الی ۱۷:۳۰ برگزار شد. این رویداد میزبان دکتر علی ملکی، نماینده ایران در بانک جهانی بود.

در ابتدای برنامه، آقای شهرآیینی، پژوهشگر سیاست‌گذاری نوآوری به عنوان دبیر نشست، ضمن معرفی موضوع رویداد، توضیحاتی را در خصوص این سری رویدادهای پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه صنعتی شریف ارائه کرد.

در بخش اول رویداد، دکتر علی ملکی با تعریف نقش و اهمیت بانک جهانی در نظام چندجانبه‌گرایی، به تاریخچه شکل‌گیری این نهاد اشاره کرد. پس از جنگ جهانی دوم در سال ۱۹۴۴، در کنفرانسی تحت عنوان «Bretton Woods» که با حضور نمایندگان کشورهای مختلف از جمله ایران برگزار شد، تأسیس صندوق بین‌المللی پول (IMF) و بانک جهانی (World Bank) به تصویب رسید. اهداف اولیه این دو نهاد بین‌المللی، بازسازی آسیب‌های ناشی از جنگ جهانی و ایجاد ثبات در اقتصاد جهانی بود. مأموریت‌های این دو نهاد در عین تفاوت، مکمل یکدیگر هستند. به طور خاص، در ابتدا مأموریت صندوق بین‌المللی پول عمدتاً در زمینه ایجاد ثبات مالی بین‌المللی و رفع ناترازی مالی کشورها تعریف شده بود. در مقابل، مأموریت بانک جهانی عمدتاً در زمینه بازسازی بخش‌های تخریب شده در جنگ جهانی دوم بود.

در ادامه، دکتر ملکی به بیان فرصت‌ها و چالش‌های ناشی از گسترش نهادهای بین‌المللی و حکمرانی نظام چندجانبه‌گرایی پرداخت. به طور کلی، ایجاد امکان پاسخ جمعی به چالش‌های جهانی و مشترک میان کشورها و ایجاد زیرساختی برای همکاری و هماهنگی میان کشورها، از نقاط قوت نظام چندجانبه‌گرایی است. مواجهه جهانی با بیماری کووید-۱۹ و توسعه و توزیع واکسن برای این بیماری در سطح دنیا، یکی از بارزترین مثال‌های چنین زیرساختی است. از چالش‌های نظام چندجانبه‌گرایی می‌توان به مواردی همچون عدم تقارن قدرت و داشتن حق و تو توسط برخی قدرت‌های پیشرفته، عدم وجود انسجام کافی و رقابت‌های ژئوپلیتیکی اشاره کرد که همگی به گسترش ناهماهنگی میان کشورها در این نظم بین‌المللی دامن می‌زند.

دکتر ملکی در ادامه به ساختار فعلی بانک جهانی و سیر تحول این سازمان اشاره کرد. بانک جهانی در حال حاضر مأموریت خود را توسعه بین‌المللی و کمک به کشورهای در حال توسعه در قالب اهداف توسعه پایدار (SDG) می‌داند. ساختار فعلی بانک جهانی از پنج گروه یا سازمان تابعه تشکیل شده است. به همین دلیل، در ادبیات رسمی به بانک جهانی، «گروه بانک جهانی» (World Bank Group) اطلاق می‌شود.

پنج گروه اصلی تشکیل دهنده بانک جهانی به شرح زیر هستند:

بانک بین‌المللی بازسازی و توسعه (IBRD) با مأموریت ارائه وام به کشورهای با درآمد متوسط و کشورهای با درآمد پایین ولی دارای اعتبار مالی.

مؤسسه بین‌المللی توسعه (IDA) با مأموریت اعطای وام‌های بدون بهره یا کمک‌های بلاعوض به کشورهای فقیر.

شرکت مالی بین‌المللی (IFC) با مأموریت حمایت از بخش خصوصی در کشورهای در حال توسعه از طریق سرمایه‌گذاری، مشاوره و خدمات مالی.

آژانس چندجانبه تضمین سرمایه‌گذاری (MIGA) با مأموریت ارائه بیمه و تضمین به سرمایه‌گذاران برای کاهش ریسک‌های سیاسی در سرمایه‌گذاری در کشورهای در حال توسعه.

مرکز بین‌المللی حل و فصل اختلافات سرمایه‌گذاری (ICSID) با مأموریت رسیدگی به اختلافات حقوقی بین دولت‌ها و سرمایه‌گذاران خارجی.

این پنج نهاد در کنار هم «گروه بانک جهانی» (World Bank Group) را تشکیل می‌دهند.

در بخش دیگری از رویداد، دکتر ملکی با اشاره به توسعه نظام چندجانبه‌گرایی، چند بانک توسعه‌ای منطقه‌ای را که مشابه بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول، اما در مقیاس و مناطق جغرافیایی خاص فعالیت می‌کنند، معرفی کرد. بانک توسعه آفریقا، بانک توسعه آسیا، بانک توسعه آمریکای لاتین، بانک اروپایی بازسازی و توسعه و بانک توسعه اسلامی چند نمونه از این موارد هستند.

همچنین، کشورهای عضو بریکس اخیراً بانکی تحت عنوان «بانک توسعه نوین» (New Development Bank) برای گسترش همکاری‌های اقتصادی ذیل کشورهای عضو ایجاد کرده‌اند. در ادامه، دکتر ملکی به مقایسه نقش‌ها، مأموریت‌ها و کارکردهای بانک جهانی و سایر بانک‌های توسعه‌ای با صندوق بین‌المللی پول و سایر نهادهای بین‌المللی مشابه نظیر UNDP، WTO و OECD پرداخت.

در ادامه، مدل همکاری بین بانک‌های توسعه‌ای چندجانبه (MDBs) تشریح شد. به این صورت که در پروژه‌های مشترک و متعدد بین بانک‌ها، یکی از این بانک‌ها به عنوان راهبر تعیین شده و سایر بانک‌های همکار در پروژه نقش تأمین کننده مالی را مشترکاً ایفا می‌کنند. در سطح عملیاتی نیز، اکثر اوقات سازمان ملل با توجه به سطح اختیارات و اعتبار بین‌المللی، به عنوان مجری این قبیل پروژه‌ها عمل می‌کند. موضوعات این دست از پروژه‌ها عمدتاً ذیل حوزه‌های آب، اقلیم، انرژی و سلامت تعریف می‌شود.

چشم‌انداز توسعه همکاری‌ها در نظام چندجانبه‌گرایی، مبحث بعدی ارائه دکتر ملکی بود. در آینده این نظام همکاری، امکان ایجاد بانک‌های رقیب بانک جهانی، چنان که در مورد بریکس توضیح داده شد، وجود دارد. همچنین بازتعریف سهم و قدرت گرفتن رأی کشورهای در حال توسعه از سناریوهای محتمل چشم‌انداز همکاری‌ها در نظام چندجانبه‌گرایی است. گذار به سمت انرژی‌های سبز و تأمین مالی طرح‌های مرتبط با تغییرات اقلیمی از مهم‌ترین نقاط تمرکز و توجه همکاری کشورهای در این مدل در آینده خواهد بود. همچنین، همکاری میان کشورهای در حال توسعه، موجی نوظهور از مدل همکاری‌ها در ساختار چندجانبه‌گرایی خواهد بود.

دکتر ملکی در جمع‌بندی ارائه خود، به توضیح فرصت‌ها و چالش‌های پیش روی ایران در نظام چندجانبه‌گرایی پرداخت. ایران از ابتدا در میان اعضای مؤسس هر دو نهاد بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول بوده است. ایران همچنین یکی از اعضای مؤثر و سومین سهامدار بانک توسعه اسلامی است. با توجه به شرایط کنونی و در سناریوی تداوم تحریم‌ها، چشم‌انداز همکاری کشور با بانک توسعه اسلامی و بانک توسعه آسیا محتمل‌تر و ممکن‌تر به نظر می‌رسد. در این سناریو، تنش‌های بین‌المللی از چالش‌های همکاری با نهادهای بین‌المللی نظیر بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول محسوب می‌شود. چرا که همکاری با این نهادها به نوعی به اجماع میان اعضای پرنفوذ که دارای حق وتو نیز هستند، نیاز دارد.

در بخش انتهایی این رویداد، دکتر ملکی در پاسخ به سوال یکی از مخاطبان در خصوص نحوه تأمین مالی در نظام چندجانبه‌گرایی توضیحاتی را ارائه کرد. نحوه تأمین مالی وابسته به هر نهاد و یا هر پروژه مدل متفاوتی دارد و لزوماً از الگویی ثابت پیروی نمی‌کند. هر کدام از بانک‌های توسعه‌ای مورد اشاره، سرمایه اولیه‌ای دارند که از سوی سهامداران به بانک تزریق شده است. علاوه بر آن، بانک‌ها با انتشار اوراق می‌توانند تأمین مالی لازم را فراهم کنند.

او همچنین در پاسخ به پرسشی در خصوص تقابل میان بانک توسعه نوین که توسط بریکس ایجاد شده، با بانک جهانی و سیاست‌های کشورمان در قبال عضویت در این دو مجموعه، خاطرنشان کرد که در حال حاضر، اندازه بانک توسعه نوین تا بیست یا سی برابر کوچک‌تر از نهادی مثل بانک جهانی است. در بانک توسعه نوین، روند حذف دلار از مبادلات در برخی از کشورهای عضو بریکس شروع شده، اما این روند هنوز به یک جریان اصلی تبدیل نشده و به نظر می‌رسد با جدی‌تر شدن این روند، شآمریکا در این زمینه مداخله کند.

دکتر ملکی با بیان این نکته که ساختار بانک جهانی از جهاتی به ساختار سازمان ملل شباهت دارد، بر لزوم حضور پررنگ کشورمان در این نهادها تأکید کرد. زیرا تقویت حضور کشور در این نهادها می‌تواند به استفاده بیشتر از ظرفیت‌های موجود و فرصت‌های همکاری کمک کند. دکتر ملکی همچنین در پاسخ به پرسشی دیگر بیان کرد که بانک جهانی در حال حاضر به توسعه محلی باور دارد و برخلاف رویکردهای پیشین خود، به اصلاحات عمومی و نسخه‌های یکسان برای همه کشورها باور ندارد.

World Bank Group – Overview & Role

- IBRD: Loans to middle-income countries
- IDA: Aid for poorest nations
- IFC: Private sector development
- MIGA: Risk insurance for investors
- ICSID: Arbitration of international investment disputes

تحلیل چشم‌انداز کسب‌وکارها در شرایط جدید

روز پنج‌شنبه ۲۶ تیرماه، نشست تخصصی و مشارکتی با هدف بررسی چشم‌انداز اقتصادی و مدیریتی پس از جنگ ۱۲ روزه ایران و اسرائیل، برگزار شد. این نشست با ارائه تحلیلی از سوی دکتر علی مروی و دکتر رحمن قهرمان‌پور آغاز گردید. سپس جمعی از فعالان برجسته کسب‌وکار در فضایی پویا پیرامون محورهای مطرح‌شده به بحث و تبادل نظر پرداختند.

در این گفت‌وگو، سناریوهای کوتاه‌مدت و میان‌مدت پیش‌روی کسب‌وکارها ارزیابی شد و پیامدهای هر سناریو برای بخش‌های گوناگون اقتصادی واکاوی گردید. هدف، عبور از ارائه یک‌طرفه و رسیدن به راهکارهای عملی از دل تجربیات واقعی فعالان اقتصادی بود. بخش قابل‌توجهی از تبادل نظر به افزایش آمادگی شرکت‌ها، مدیریت ریسک فعال و تقویت ساختارهای مدیریتی برای عبور از شرایط عدم قطعیت اختصاص یافت. در پایان، بر اهمیت برنامه‌ریزی استراتژیک و آمادگی برای مواجهه با آینده‌ای غیرقابل پیش‌بینی تأکید شد. این نشست گامی برای ایجاد گفت‌وگو میان فعالان اقتصادی و متخصصان جهت تقویت تاب‌آوری اقتصاد ملی در برابر شوک‌های بیرونی بود.

توکن سازی دارایی‌ها؛ پیشرفت‌ها و چالش‌ها

۱۳۱مین رویداد سیاستی پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه صنعتی شریف با عنوان «توکن سازی دارایی‌ها؛ پیشرفت‌ها و چالش‌ها» روز چهارشنبه ۷ خرداد ۱۴۰۴ از ساعت ۱۶:۳۰ الی ۱۷:۳۰ برگزار شد. در این رویداد، دکتر نجم‌الدین یزدی، مدیرعامل پلتفرم مترینا، مهندس علیرضا عمویی، مدیرعامل هلدینگ اکو و بنیان‌گذار پلتفرم آکومترو مهندس محمد قاسمی، بنیان‌گذار پلتفرم مزدکس به عنوان اعضای پل حضور داشتند. آقای امیر شهرآئینی پژوهشگر حوزه سیاست‌گذاری نوآوری در پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه صنعتی شریف، دبیری این رویداد را بر عهده داشت.

نشست خبرگانی فاز سوم پروژه مطالعه پژوهشی زنجیره آهن و فولاد

در ادامه مسیر پروژه «مطالعه پژوهشی زنجیره آهن و فولاد با رویکرد آسیب‌شناسی داخل، تحلیل بازارها و توسعه زنجیره»، سومین و آخرین نشست خبرگانی با تمرکز بر تکمیل تحلیل عوامل کلیدی اثرگذار بر آینده صنعت فولاد ایران، روز شنبه ۲۲ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴ از ساعت ۱۵ تا ۱۸ در سالن کنفرانس پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه صنعتی شریف، با حضور جمعی از خبرگان، فعالان و تحلیل‌گران برجسته این حوزه برگزار شد.

در ابتدای جلسه، گروه پژوهشی پروژه متشکل از مهندس پویا ایزدخواه، سرکار خانم پرنیان سادات حسینی و مهندس شایان جعفری، ارائه‌ای جامع از ترندها و روندهای آینده عوامل کلیدی داخلی و خارجی صنعت فولاد ارائه دادند. این تحلیل‌ها مبتنی بر آخرین داده‌ها و آمارهای رسمی داخلی و بین‌المللی تهیه شده بود و چارچوب دقیق‌تری برای ارزیابی اثرات این عوامل بر صنعت فولاد فراهم می‌کرد.

در این نشست، تمرکز بحث بر بررسی و تحلیل بخش دوم از عوامل کلیدی باقی مانده از جلسه پیشین بود. این عوامل شامل متغیرهای داخلی همچون نوسانات نرخ ارز و نرخ بهره، عدم تقارن در زنجیره ارزش و مجوزهای مازاد تولید و همچنین عوامل خارجی نظیر مقررات انتشار کربن، نوسانات قیمت جهانی فولاد و تغییرات در عرضه و تقاضای جهانی بود.

شرکت‌کنندگان با مشارکت فعال و تضارب آرا، ابعاد اثرگذاری این عوامل را بر صنعت فولاد جهانی و متعاقباً بر صنعت فولاد ایران مورد بحث و بررسی قرار دادند. در این تبادل نظر، نقش نوسانات کلان اقتصادی در کاهش پیش‌بینی‌پذیری تولید و سرمایه‌گذاری، تبعات عدم توازن در مجوزدهی به واحدهای مختلف زنجیره فولاد، و ضرورت هم‌راستاسازی سیاست‌های داخلی با تحولات جهانی در حوزه محیط‌زیست و بازار فولاد، به عنوان محورهای چالشی اصلی مطرح شد.

همچنین، شرکت‌کنندگان به لزوم بازنگری در سیاست‌های توسعه‌ای زنجیره فولاد، هم‌افزایی بین نهادهای تنظیم‌گر و صنعتی، و تقویت نگاه رقابت‌پذیر در تعامل با بازارهای جهانی تأکید کردند. بخشی از گفتگوها نیز به بررسی تجربیات کشورهای دیگر در مواجهه با چالش‌های مشابه و امکان بهره‌گیری از الگوهای موفق اختصاص یافت.

در پایان نشست، مقرر شد گزارش نهایی پروژه با لحاظ نظرات، دیدگاه‌ها و پیشنهادهای مطرح‌شده توسط خبرگان حاضر، تکمیل شده و در اختیار شرکت صنعتی معدنی گهرزمین و سایر ذی‌نفعان حوزه سیاست‌گذاری و صنعت فولاد قرار گیرد.

اندیشکده معدن و صنایع معدنی ضمن تقدیر از مشارکت فعال و دلسوزانه تمامی حاضران، امیدوار است که نتایج این فرایند مشارکتی، مسیر سیاست‌گذاری مؤثرتر و تصمیم‌سازی آگاهانه‌تر در زنجیره راهبردی فولاد کشور را هموار سازد.

نشست رسانه در میدان نبرد

با موضوع: «برند ملی ایران در جنگ ۱۲ روزه»
زمان برگزاری: چهارشنبه ۲۵ تیرماه ۱۴۰۴، ساعت ۱۶:۰۰
محل برگزاری: پژوهشکده آرا، تهران
برگزارکنندگان: اندیشکده برند ملی ایران، اندیشکده پیوستار، پژوهشکده آرا

سخنرانان:

- دکتر حجت نیکی‌ملکی - هم‌بنیان‌گذار اندیشکده برند ملی ایران
- دکتر محبوبه داودی - معاون پژوهشی پژوهشکده آرا
- دکتر علیرضا نصر اصفهانی - مدیر گروه آینده‌پژوهی مرکز پژوهش‌های مجلس

مروری بر نشست:

چهارمین نشست از مجموعه «رسانه در میدان نبرد» با تمرکز بر مفهوم برند ملی ایران در بستر جنگ ۱۲ روزه، با حضور گسترده دانشجویان حوزه‌های رسانه، علوم سیاسی و روابط بین‌الملل، همچنین جمعی از کارشناسان، پژوهشگران، مدیران فرهنگی و اصحاب اندیشه در محل پژوهشکده آرا برگزار شد.

نشست با هدف بررسی نقش رسانه‌ها و روایت‌سازی در شکل‌دادن به تصویر برند ملی ایران در دوران بحران، در فضایی جدی و تحلیلی برگزار شد و زمینه تعامل میان دانشگاه، اندیشکده‌ها و حوزه سیاست‌گذاری فرهنگی را فراهم کرد.

مباحث کلیدی سخنرانان:

دکتر حجت نیکی‌ملکی:

ایشان بر این نکته تأکید کردند که برند ملی زمانی معنا می‌یابد که گذشته، حال و آینده یک ملت به‌صورت منسجم در قالب روایت قابل فهمی عرضه شود. وی نبود سازوکارهای هماهنگ در روایت‌سازی ملی در جریان جنگ‌ها، از جمله جنگ ۱۲ روزه، را یکی از چالش‌های اصلی در شکل‌گیری برند ملی ایران دانست. او همچنین به همگرایی هویت ایرانی و اسلامی در دوران جنگ و نقش آن در تقویت همبستگی ملی اشاره کرد.

دکتر محبوبه داودی:

خانم دکتر داودی با رویکردی گفتمانی به موضوع برندسازی ملی پرداخت و تأکید کرد که برند ملی تنها با ابزار تبلیغات محقق نمی‌شود بلکه باید بر مبنای ظرفیت‌های تمدنی و مفاهیم معنایی شکل گیرد. ایشان بحران‌های منطقه‌ای را فرصتی برای نمایش مولفه‌های فرهنگی و مقاومت تاریخی ملت ایران دانست و بر لزوم بازتعریف سیاست‌گذاری رسانه‌ای با محوریت دیپلماسی عمومی و روایت‌های ملی تأکید کرد.

وی با طرح سه محور کلیدی، برند ملی را یک پروژه مشارکتی، بین‌رشته‌ای و راهبردی معرفی کرد. او بر ضرورت بازسازی تصویر ایران در نظم نوین جهانی، تحلیل روایت‌های غالب در جنگ ۱۲ روزه (شکست، اختلاف، ناامیدی، مقاومت)، و تعریف مفهومی دقیق از مؤلفه‌هایی مانند مقاومت، تأکید کرد. همچنین، نقد واژه‌سازی‌هایی چون «جنگ ۱۲ روزه» و پیشنهاد جایگزین‌هایی چون «دفاع تمدنی» از دیگر نکات مهم مطرح‌شده توسط ایشان بود.

بخش پرسش و پاسخ:

در ادامه نشست، بخش پرسش و پاسخ با مشارکت فعال دانشجویان، تحلیلگران رسانه، و اساتید دانشگاه برگزار شد. پرسش‌هایی در خصوص رابطه میان روایت‌های مقاومت و ادراک بین‌المللی، مقایسه برند ملی ایران با نمونه‌های منطقه‌ای، نقش رسانه‌های رسمی در بحران‌ها، و آینده‌نگاری برند ایران در نظم جهانی نوین مطرح شد که با پاسخ‌های تحلیلی و عمیق سخنرانان مواجه شد.

جمع‌بندی:

نشست «برند ملی ایران در جنگ ۱۲ روزه» با محوریت بررسی فرصت‌ها و تهدیدهای رسانه‌ای در مسیر شکل‌گیری برند ملی، بر نقش بنیادین انسجام روایی، دیپلماسی رسانه‌ای و طراحی مفهومی بر پایه عناصر هویتی تأکید کرد. این نشست توانست بستری برای تبادل علمی و سیاست‌پژوهی میان نهادهای آکادمیک، اندیشکده‌ها و فعالان حوزه رسانه فراهم آورد و گامی مؤثر در جهت تعمیق درک ملی از برند ایران در دوران بحران به‌شمار رود.

مدیریت دانش و نوآوری در عصر دیجیتال

در دنیای پیچیده و پرتلاطم امروز، مدیریت دانش دیگر صرفاً یک مزیت رقابتی نیست، بلکه به ضرورتی حیاتی برای حرکت در مسیر نوآوری پایدار و تحول دیجیتال تبدیل شده است. کتاب «مدیریت دانش و نوآوری در عصر دیجیتال» با رویکردی جامع و آینده‌نگر، تلاش می‌کند تصویری روشن از جایگاه و کارکرد مدیریت دانش در عصر فناوری‌های نوین ارائه دهد. این اثر، سفری تحلیلی از مفاهیم بنیادین مدیریت دانش تا جدیدترین روندهای فناوری‌محور مانند هوش مصنوعی، کلان داده و زیست‌بوم‌های دیجیتال را ترسیم می‌کند. نویسندگان کتاب به بررسی پیوند میان دانش، نوآوری و فناوری پرداخته و نقش محوری آن‌ها در توانمندسازی سازمان‌ها و خلق ارزش در اقتصاد دیجیتال را برجسته می‌سازند. این اثر می‌تواند منبعی کاربردی و الهام‌بخش برای پژوهشگران، مدیران سازمان‌های دانش‌بنیان، تصمیم‌گیران حوزه سیاست‌گذاری علم و فناوری و تمامی علاقه‌مندان به تحولات مدیریتی در عصر دیجیتال باشد.

دسترسی بیشتر در وبسایت [پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه صنعتی شریف](#)

نشریه علمی سیاست‌نامه علم و فناوری

شماره جاری: دوره ۱۵، شماره ۲ - شماره پیاپی ۵۱، مرداد ۱۴۰۴
جهت مشاهده اطلاعات بیشتر از این [پیوند](#) استفاده نمایید.

کسب رتبه علمی «الف» توسط نشریه علمی سیاست‌نامه علم و فناوری

با کمال افتخار و ضمن قدردانی از نویسندگان، داوران، و اعضای هیئت تحریریه، به اطلاع می‌رساند نشریه علمی سیاست‌نامه علم و فناوری که توسط پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه صنعتی شریف انتشار می‌یابد، در ارزیابی و رتبه‌بندی نشریات علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در سال ۱۴۰۳ موفق به کسب رتبه علمی الف شده است.

افزودنی است، نشریه علمی سیاست‌نامه علم و فناوری به عنوان یک نشریه تخصصی دو زبانه (فارسی-انگلیسی) با دسترسی آزاد و مبتنی بر نظام داوری دوسو ناشناس، با هدف تسهیل تبادل آرا و نظریات در زمینه سیاست‌گذاری علم، فناوری، پژوهش و نوآوری و نیز بررسی ابعاد کاربرد علم، فناوری و نوآوری در فرآیندهای سیاست‌گذاری عمومی منتشر می‌گردد.

مقالات

تجربه‌های جهانی موفق در حکمرانی هوش مصنوعی

نویسنده: محبوبه نوری‌زاده

نوع اثر: مقاله علمی-همایشی

کنفرانس/ناشر: شانزدهمین کنگره پیشگامان پیشرفت (اندیشکده صنعت و توسعه پایدار)

زمان: خرداد ۱۴۰۴

برگزارکننده: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

تجربه‌های جهانی موفق در حکمرانی هوش مصنوعی: درس‌هایی برای سیاست‌گذاری آینده

چکیده

حکمرانی هوش مصنوعی در سال‌های اخیر به‌عنوان یکی از حوزه‌های راهبردی و حساس در سطح بین‌المللی مطرح شده است. زیرا کشورها در تلاشند ضمن بهره‌گیری از ظرفیت‌های تحول‌آفرین این فناوری پیشرفته، مخاطرات و چالش‌های مرتبط با استقرار و بهره‌برداری از آن را نیز مدیریت و کاهش دهند. بررسی موفق جهانی در این حوزه، ضرورت طراحی و استقرار یک چارچوب جامع حکمرانی را برجسته می‌سازد. چارچوبی که نه تنها ملاحظات اخلاقی را در اولویت قرار می‌دهد، بلکه موجب تقویت اعتماد عمومی می‌شود و از طریق ترویج رویکردهای مشارکتی میان ذی‌نفعان مختلف، توسعه و تنظیم سامانه‌های هوش مصنوعی را به‌گونه‌ای هدایت می‌کند که منافع جمعی تأمین گردد. این تحقیق، مطالعات متنوع صورت گرفته در این حوزه به‌منظور تبیین دقیق و شفاف‌سازی ابعاد کلیدی مؤثر بر حکمرانی موفق هوش مصنوعی ترکیب کرده و در نتیجه، شناخت روشن‌تری از اصول و رویکردهای فراهم می‌سازد که می‌توانند به بهره‌برداری مسئولانه و سودمند از این فناوری منجر شوند.

کلمات کلیدی

حکمرانی هوش مصنوعی، سیاست‌گذاری فناوری، اخلاق هوش مصنوعی، چارچوب‌های قانونی

نویسنده

محبوبه نوری‌زاده

کنفرانس

شانزدهمین کنگره پیشگامان پیشرفت

زمان:

۶ خرداد ۱۴۰۴

برگزارکننده:

مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

پست الکترونیک نویسنده: پژوهشکده

m.nourizadeh@sharif.edu

حکمرانی هوش مصنوعی در سال‌های اخیر به‌عنوان یکی از حوزه‌های راهبردی و حساس در سطح بین‌المللی مطرح شده است، زیرا کشورها در تلاشند ضمن بهره‌گیری از ظرفیت‌های تحول‌آفرین این فناوری پیشرفته، مخاطرات و چالش‌های مرتبط با استقرار و بهره‌برداری از آن را نیز مدیریت و کاهش دهند. بررسی تجارب موفق جهانی در این حوزه، ضرورت طراحی و استقرار یک چارچوب جامع حکمرانی را برجسته می‌سازد؛ چارچوبی که نه تنها ملاحظات اخلاقی را در اولویت

قرار می‌دهد، بلکه موجب تقویت اعتماد عمومی می‌شود و از طریق ترویج رویکردهای مشارکتی میان ذینفعان مختلف، توسعه و تنظیم سامانه‌های هوش مصنوعی را به گونه‌ای هدایت می‌کند که منافع جمعی تأمین گردد. این تحقیق، مطالعات متنوع صورت گرفته در این حوزه به منظور تبیین دقیق و شفاف‌سازی ابعاد کلیدی مؤثر بر حکمرانی موفق هوش مصنوعی ترکیب کرده و در نتیجه، شناخت روشن‌تری از اصول و رویکردهایی فراهم می‌سازد که می‌توانند به بهره‌برداری مسئولانه و سودمند از این فناوری منجر شوند.

جهت کسب اطلاعات بیشتر از این [پیوند](#) استفاده نمایید.

چرخه معیوب تحقیق و توسعه نمادین در ایران مطالعه موردی شرکت‌های با مالکیت دولتی

نویسندگان:

علی بابایی (استادیار، عضو هیئت علمی پژوهشکده سیاستگذاری دانشگاه شریف)

سیدرضا میرنظامی (دانشیار، پژوهشکده سیاست گذاری دانشگاه صنعتی شریف)

چرخه معیوب تحقیق و توسعه نمادین در ایران: مطالعه موردی شرکت‌های با مالکیت دولتی

چکیده

این پژوهش با هدف تحلیل عمیق و جامع چرخه بازخوردی به‌عنوان بخشی و پیچیده‌ای که میان فراتر مالی ناشی از بازمانده انرژی، هوش مصنوعی کنترل‌گر و خلأ سرمایه‌جسورانه در بستر شرکت‌های دارای مالکیت دولتی در ایران شکل گرفته، انجام شده است. این چرخه که در بسیاری از الگوهای خطی سیاست‌گذاری نوآوری و پارادایم‌های سنتی همچون هیروژهای فلورانه با بودجه پارانه‌ای و مدل هارویج سه‌گانه دولت، صنعت و دانشگاه معمولاً نادیده گرفته می‌شود، موضوع اصلی بررسی این مطالعه است. این رویکردهای رایج اغلب رشد نوآوری را با خلأ صرف به تزیق وجوه ارزان یا تحمیل الزامات قانونی امری جهت‌فرار می‌کنند. در این اساس، این پژوهش به دنبال آشکار ساختن و پرداختن به سه خلأ اساسی در ادبیات موجود است: نخست، عدم توجه کافی به سازوکارهای رفتاری ناشی از رانت مالی و تأثیر آن بر کاهش انگیزه برای پژوهش‌های بازارمحور و افزایش تمایل به سمت پروژههای کم‌ریسک، دوم، نقیض بودکراسی اداری به یک مسیر صرفاً تشریفاتی، بدون تسهیل ارزخانات پیچیده و عمیق آن با چالش‌ها و شکست‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر در اکوسیستم نوآوری و سوم، غفلت یا ساده‌سازی خلأ سرمایه‌جسورانه و غفلت آن به یک مسیر بیرونی و غیرمرتبط با دینامیک‌های داخلی سیستم. این مطالعه از منظر روشی، در یک چارچوب کیفی و با بهره‌گیری از داده‌های مصاحبه‌ای و تحلیل گذاری طایفانه بر اساس الگوی هیوید باک چهارچوب بازخوردی، به مفهومی‌آراء می‌شود. این چارچوب تلاشی می‌کند تا سه متغیر کلیدی رانت مالی، بودکراسی اداری و خلأ سرمایه‌جسورانه را به صورت مجزا، بلکه در قالب یک چرخه‌ای هم‌افزا و خودتقویت‌کننده به یکدیگر پیوند زند. این چارچوب نظری بر تلفیق سازوکارهای رفتاری و ساختاری در زمینه تأمین مالی نوآوری در بخش عمومی مبتنی است و هدف آن تسهیل روابط علی میان متغیرهای مذکور در قالب یک چرخه بازخوردی یکپارچه و دینامیک است.

کلمات کلیدی

سیاست‌گذاری نوآوری در ایران، شرکت‌های با مالکیت دولتی، مدل مارپیچ سه‌گانه تحقیق و توسعه نمادین، نوآوری مبتنه

نویسنده:

علی بابایی، سیدرضا میرنظامی

تشریه علمی:

فصلنامه سیاست‌نامه علم و فناوری

شماره:

دوره ۱۵، شماره ۲ - شماره پیاپی ۱۳۶۴

پست الکترونیک نویسنده:

sminezami@sharif.edu
ali.babaei@sharif.edu

در حالت نامشاهده

مقاله، علمی و میرنظامی، سیدرضا - چرخه معیوب تحقیق و توسعه نمادین در ایران: مطالعه موردی شرکت‌های با مالکیت دولتی، سیاست‌نامه علم و فناوری، (۳۱)۵

دوم، تقلیل بروکراسی اداری به یک متغیر صرفاً تشریفاتی، بدون تبیین ارتباطات پیچیده و عمیق آن با چالش‌ها و شکست‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر در اکوسیستم نوآوری؛ و سوم، غفلت یا ساده‌سازی خلأ سرمایه‌جسورانه و تقلیل آن به یک متغیر بیرونی و غیرمرتبط با دینامیک‌های داخلی سیستم. این مطالعه از منظر روشی، در یک چارچوب کیفی و با بهره‌گیری از داده‌های مصاحبه‌ای و تحلیل کدگذاری نظام‌مند بر اساس الگوی جیویا، یک «چارچوب بازخوردی» مفهومی ارائه می‌شود. این چارچوب تلاش می‌کند تا سه متغیر کلیدی رانت مالی، بروکراسی اداری و خلأ سرمایه‌جسورانه را به صورت مجزا، بلکه در قالب یک چرخه‌ای هم‌افزا و خودتقویت‌کننده به یکدیگر پیوند زند. این چارچوب نظری بر تلفیق سازوکارهای رفتاری و ساختاری در زمینه تأمین مالی نوآوری در بخش عمومی مبتنی است و هدف آن تبیین روابط علی میان متغیرهای مذکور در قالب یک چرخه بازخوردی یکپارچه و دینامیک است.

جهت کسب اطلاعات بیشتر از این [پیوند](#) استفاده نمایید.

تهران، خیابان حبیب الهی، میدان تیموری، ورودی جنب پارکینگ شریف،
جنب دانشکده مکانیک، پژوهشکده سیاستگذاری دانشگاه صنعتی شریف.

کدپستی: ۱۴۵۸۸۹۶۹۴

۰۲۱-۶۶۰۶۵۱۴۰

۰۲۱-۶۶۰۶۵۱۳۹

www.spri.sharif.ir

@spri_sharif

spri-sharif

Sharif University of Technology, Azadi Ave, Tehran, Iran, Tehran,
Tehran IR

Mail: spri@sharif.edu

Postal code: 145889694

Tel: +98-021-66065139

